



Mala Wang-naveen

03.01.2015 23:43 | Oppdatert 04.01.2015 13:12

– Det betyr at det ikke er lenger opphavsrettslig vernet. Det man har enerett til når man har opphavsrett, er å kopiere det og distribuere det. Den retten varer i 70 år etter opphavsmannens død. Etter det kan bildet kopieres og spres videre, akkurat som vi ikke trenger å spørre om å spille Mozarts musikk eller spille Ibsens stykker, sier professor i opphavsrett og pengekravsrett, Olav Torvund.

Munch-genser

Om man bar på en hemmelig drøm om å produsere *Skrik* -gensere, eller *Syk pike* -plaster, er det nå altså fritt frem. Vær likevel klar over at fallgruvene er der.

Artikkelen fortsetter under annonsen

The advertisement features a blue background with white and red text. On the left, it says 'Grunn nr 1' with a small '1' in a red circle, followed by 'Alltid lave priser' in large white letters. On the right, there is a product image of a red and black bag of 'KARBONADER' by NORDFJORD. The bag shows a bowl of fried dumplings. A red price tag above the bag says 'FØR 59,90' and a large blue price tag says '49⁹⁰'. Below the image, the text reads 'KARBONADER' and 'Norafjord, 525g'. At the bottom, it says 'Kampanjeperiode: 13.02-26.02.2023' and 'REMA 1000' in large, stylized letters.

Som Torvund skriver på sin [blogg](#) kan det å låne et tilfeldig bilde av et av Munchs malerier ikke være greit, siden fotografen som har tatt bildet eier rettighetene til det.

Du synder mot dette på bloggen din hvor vi kan se et bilde av Munchs Solen som du ikke har tatt selv?

– Ja, jeg prøvde å finne et bilde som var merket og som jeg kunne bruke. Men det fant jeg ikke, og sjekket til og med om universitetet hadde det, men kontaktinfoen var bare den generelle.

Så det kan hende at du er på tynn is nå?

– Jeg vet jo at jeg egentlig burde ha innhentet samtykke fra fotografen. Det kan være at det er universitetets, så jeg håper de tilgir meg, ler Torvund som er ansatt ved UiO.

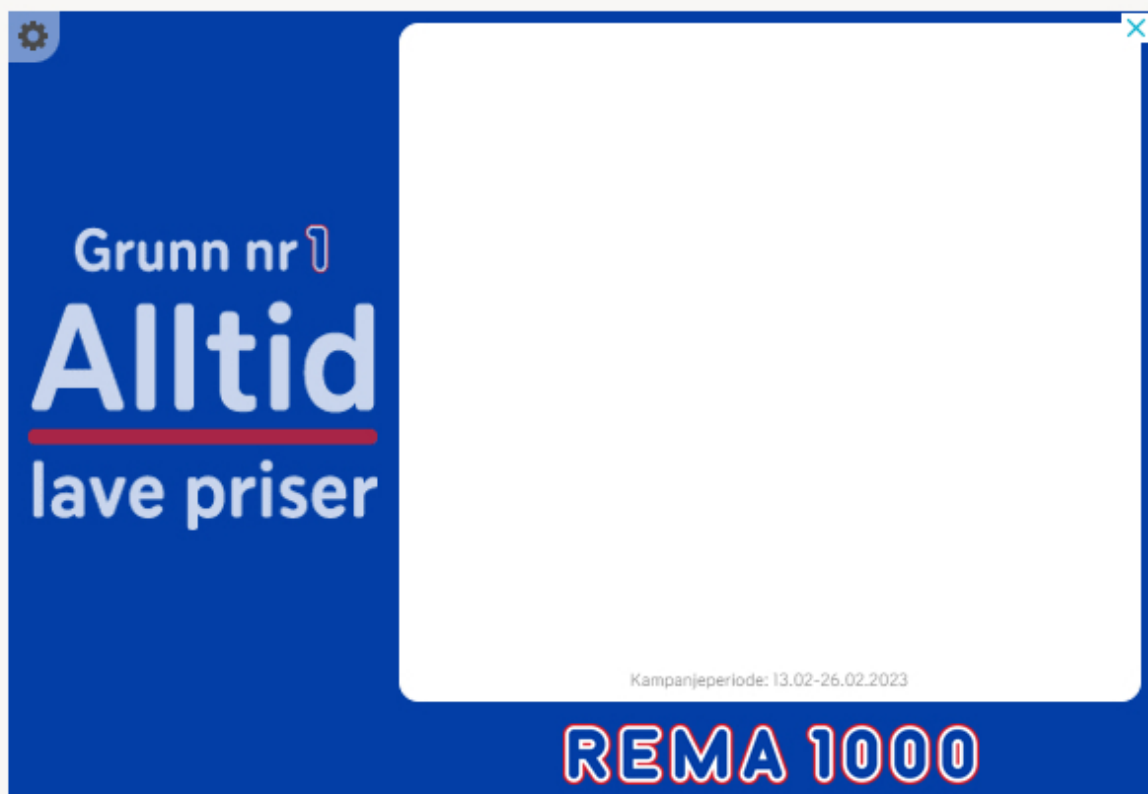


Flyselskapet Norwegian brukte Munchs "Skrik" ulovlig i reklame, men måtte trekke den. Det er Munchmuseet og arvingene som til nå har godkjent bruken. Foto: Wiig Charlotte/Aftenposten

Ta bilde selv?

Det er ikke sikkert det blir så enkelt. I Munchmuseet og Nasjonalmuseet får nemlig ikke publikum fritt ta bilder. Ifølge Torvund er det ikke så godt å si hva som ligger bak den beslutningen. Han viser til at det av gammelt av ikke har vært lov til det.

Artikkelen fortsetter under annonsen



The image shows a blue banner for REMA 1000. On the left side, there is a gear icon in the top left corner. The text reads: "Grunn nr 1" in white, followed by "Alltid" in large white letters with a red underline, and "lave priser" in white below it. On the right side, there is a large white rectangular area with a blue border and a small 'x' icon in the top right corner. At the bottom of this white area, it says "Kampanjeperiode: 13.02-26.02.2023". At the bottom of the entire blue banner, the text "REMA 1000" is written in large, bold, white letters with a red outline.

-Kanskje stammer det fra en tid da det kunne være brannfarlig? Og det er ikke så all right at det står masse mennesker foran deg og tar bilder når du skal se på et bilde, sier Torvund som har skrevet en rekke bøker om opphavsrett. Han er opptatt av at det er Munchmuseets oppgave å bringe Munchs kunst ut til folket.

Tre år

Det er også Munchmuseet opptatt av. [Bergesensstiftelsen](#) har gitt «12 millioner kroner til Munchmuseet øremerket en katalog over Edvard Munchs 7500 tegninger og skisser, og digitalisering og publisering av Edvard Munchs billedarkiv for offentligheten».

Museet har ifølge stiftelsen sannsynligvis verdens største monografiske samling, det vil si 28.000 verker. De besitter omtrent to tredjedeler av Edvard Munchs arbeider. Prosjektet er beregnet å ta tre år.



Under en auksjon gikk Skrik for 119,9 millioner dollar. Nå kan du kopiere originalen om du vil, men selvfølgelig ikke late som det er en ekte Munch. *Foto: Charlotte Wiig*

Men?

I Norge er det Billedkunst Opphavsrett i Norge (BONO) som har forvaltet vernet av Munchs verker.

-Når vernetiden er utløpt avsluttes BONO's forvaltningsoppdrag ettersom det er Åndsverkloven som er vårt forvaltningsgrunnlag, forteller rådgiver i BONO, Kari Astrup. Men? Det er alltid et «men», og i denne forbindelse må vi se til Klassikervernet.

Artikkelen fortsetter under annonsen



– Klassikervernet i Åndsverkloven består selv om vernetiden faller. Over tid endres selvsagt samfunnets oppfatning av hva som er krenkende, sier Astrup. Det som ble oppfattet som krenkende i 1970 vil ikke nødvendigvis bli oppfattet på samme måte i 2015.

Kan du gi oss et eksempel på dette?

– For eksempel ble den svenske jazzmusikeren Arne Domnérus' versjon av vår nasjonalsang i sin tid oppfattet som krenkende, og det ble lagt ned forbud i offentlig kringkasting.



Andy Warhol fargela Munchs kjente motiver

Allerede tilgjengelige

Den som har hengt med vil nok huske at det opp gjennom tidene har eksistert mange parodier på *Skrik* . Har det vært lov? Høyst trolig ikke, ifølge Torvund.

-Andy Warhol fargela Munchs kjente motiver, både *Madonna* og *Skrik* . Det er DNB-stiftelsen som eier samlingen, og den er en del av deres faste utstilling. Han hadde kanskje ikke helt lov til å gjøre det, sier Torvund.





Andy Warhol var kjent for sine gjengivelser av andres kunst. Munch slapp heller ikke unna. Foto: RICHARD DREW

Planer om vern

Utsiktene til å tjene en slant på en kunstner som ikke kan kreve sin rett, har gjort mang en sjel kreativ. Aftenposten har tidligere skrevet om mannen som solgte falske kopier av Gustav Vigelands kjente skulptur, Sinnataggen. Vigelands verker ble fri i 2014, men Oslo kommune forsøkte likevel å varemerke-registrere kjente skulpturer som *Sinnataggen*. Det fikk de ikke lov til. Nå forsøkes det igjen på å varemerkeregistrering og figurvern av *Vampyr* og *Madonna*.

Artikkelen fortsetter under annonsen

Grunn nr 1
Alltid
lave priser

KARBONADER
Nordfjord, 525 g
Kampanjeperiode: 13.02-26.02.2023

REMA 1000

– Så lenge ingen har registrert et varemerke, kan hvem som helst

kalle et produkt for Edvard Munch. Det finnes vel allerede en vodka som heter Edvard Munch, sier Torvund.